

Beheerplan Plantenbos Steenderen

Periode 2022-2036

Het Steenders Landschap

September 2022

Door: Dick van Hoffen
"Alles met natuur"

Inleiding:

De vereniging Het Steenders Landschap (HSL) voert al een aantal jaren beheerwerkzaamheden uit in het Plantenbos voor een deel ondersteund door de agrarische natuurvereniging 't Onderholt. Het bos is recent door de gemeente Bronckhorst verworven. De gemeente heeft uitgesproken dat Het Steenders Landschap het beheer mag continueren, maar wil graag een planmatige aanpak bij het beheer. Daarom heeft Het Steenders Landschap aan ecooloog Dick van Hoffen gevraagd een beheerplan op te stellen met daarin de hoofdlijnen van het beheer voor de komende jaren.

Inhoud:

1. Historie
2. Doel van het beheer
3. Beschrijving van het bos
4. Ontwikkelingsdoelstelling van het bos
5. Recreatieve ontsluiting
6. Planning van het onderhoud

Bijlagen

Figuur 1: aanplant nieuwe knip- en scheerheg door vrijwilligers van HSL, februari 2022

Beheerplan Plantenbos Steenderen

1. Historie

Het Plantenbos bij Steenderen is een openbaar toegankelijk jong bos van bijna 6 hectare, dat is aangelegd in het kader van de ruilverkaveling. Het bos is geplant begin jaren '90 ter compensatie van alle houtwallen, hagen, knotbomen en singels die bij de landinrichting zijn verwijderd. Bij het bos hoort ook een wandelpad dat vanuit het oosten vanaf de Paardestraat naar het bos leidt. Over dit pad en door het Plantenbos loopt een doorgaande wandelroute. Het Plantenbos is vanaf 1 mei 1991 door Staatsbosbeheer verpacht aan de gemeente Bronckhorst (en de voorganger Steenderen), die het beheer van het bos uitbesteedde aan de Agrarische Natuur Vereniging 't Onderholt. Staatsbosbeheer heeft de verpachting beëindigd en het bos verkocht aan de gemeente Bronckhorst. De gemeenteraad van Bronckhorst besloot tot de aankoop in zijn raadsvergadering van 26-11-2020. De verkoop is geëffectueerd in juni 2021. Het Plantenbos wordt in de praktijk al ruim tien jaar beheerd door vrijwilligers van Het Steenders Landschap (HSL) in overleg met de Agrarische Natuur Vereniging 't Onderholt - die formeel de beherende partij is en blijft.

Figuur 2: Ligging Plantenbos, topografische kaart bron: Kadaster: <https://www.topotijdreis.nl/>

Bij de aankoop van het Plantenbos zijn door de gemeente Bronckhorst de volgende voor dit beheerplan relevante uitspraken gedaan (citaten uit Raadsvoorstel/-besluit d.d. 26-11-2021):

Beoogd effect

Het huidige landschapsbeheer van 't Onderholt en Het Steenders Landschap (HSL) te continueren en te borgen. Met de plannen van HSL wordt de betrokkenheid en waardering van de inwoners versterkt. Ook wordt de biodiversiteit vergroot en blijft het openbare, recreatieve karakter beter gehandhaafd. Bij doorverkoop kan de gemeente (beheers)voorwaarden door HSL en 't Onderholt en de landschappelijke, openbare en recreatieve doelstellingen optimaal doorleggen aan de koper.

Argumenten

1.1. HSL kan het bos verder revitaliseren en de openbaarheid blijft gewaarborgd.

Het Plantenbos (dorpsbos) nabij Steenderen is interessant omdat hier een kwaliteitsslag is gemaakt. Een aantal jaren geleden is het Onderholt in samenwerking met HSL gestart met achterstallig onderhoud; een verbeterslag qua natuur en paden. Ook nu zijn er plannen voor een verdere revitalisering en men wil het bos een educatief karakter geven. Als gemeente kunnen we het beste garanderen dat het bos openbaar blijft voor de bewoners van Steenderen en hun bewoners die graag recreëren of een ommetje maken.

1.2. Hoge betrokkenheid van de inwoners en het Steenders Landschap (HSL). t' Onderholt in samenwerking met het HSL doen al jaren veel vrijwilligerswerk en willen daar graag mee doorgaan. HSL heeft een gesprek met wethouder Buunk gehad. Een werkgroep van HSL heeft plannen ontwikkeld om het Plantenbos verder te revitaliseren: interessanter te maken voor de natuur en voor de gebruikers/dorpelingen. Zie hiervoor de bijlage ¹.

1.3. Compensatie voor verdwenen landschap en strategische ligging HSL en de inwoners van Steenderen hechten grote waarde aan het Plantenbos. In de Ruilverkaveling (1975 e.v.) zijn veel landschapselementen in Steenderen verdwenen. Het Plantenbos is destijds als compensatie daarvoor aangelegd. In Steenderen zijn weinig bossen gelegen. Deze bossen liggen tegen de kern aan, hebben des te meer waarde voor de inwoners. Als we deze bosgronden laten schieten roept dit veel vragen op bij inwoners en vermindert dit de invloed op de openbaarheid, recreatie, beheer en biodiversiteit.

1.4. De liefde voor het landschap bindt ons (Collegeprogramma). Landschap behoort tot het DNA van Bronckhorst. Een zeer belangrijke kernkwaliteit. Behoud en waar mogelijk versterking verdienen de aandacht.

1.5. Een goeie afstemming over inrichting en beheer verhoogt de biodiversiteit De gemeenteraad heeft d.d. 31 oktober 2019 het Biodiversiteitsplan 'Samen voor Biodiversiteit' met de bijbehorende soortenatlas vastgesteld. Het doel van

¹ Het Raadsbesluit verwijst hier naar het stuk: "Plan voor Plantenbos Steenderen, versie 6" van een HSL-werkgroep; dit plan is te zien op: <http://www.hetsteenderslandschap.nl/dorpsbos/>

dat plan is op verschillende manieren de soortenrijkdom aan planten en dieren in onze gemeente te behouden en te versterken. In de soortenatlas staan gidssoorten genoemd die in onze gemeente leven. Door de inrichting en het beheer af te stemmen op die gidssoorten profiteren ook veel andere soorten van de verbeterde omstandigheden.

Het Plantenbos valt in een belangrijk gebied voor de Steenuil (Hotspot).

Daarnaast ligt het Plantenbos in de leefgebieden voor Grote Bonte Specht, Putter, Oranjetipje, Waterhoen en Patrijs. Daarnaast geeft de soortenatlas aan dat het Plantenbos in gebied ligt dat kansrijk is om via landschapsversterking bij te dragen aan een grotere biodiversiteit. Biodiversiteit is gebaat bij veel variatie en overgangen in beheer en inrichting (hoge, lage begroeiing, reliëf, nat en droog, intensief en extensief gebruik e.d.)

De ambities van de vrijwilligers sluiten aan bij het biodiversiteitplan. Bovendien sluit het goed aan bij het biodiversiteitplan dat inwoners in de omgeving direct kennis kunnen maken met het landschap en de biodiversiteit door middel van de diverse activiteiten en recreatiemogelijkheden. Dat neemt wel met zich mee dat soorten die gevoelig zijn voor verstoring zich wat minder snel zullen vestigen in het intensiever gebruikte gedeelte van het bos.

Door de gemeente is dus expliciet uitgesproken dat de vrijwilligers van Het Steenders Landschap het feitelijke bosbeheer mogen blijven uitvoeren, in samenwerking met 't Onderholt. Ten behoeve van dit bosbeheer is nu dit beheerplan opgesteld.

Dat geschiedt mede op basis van bovenstaande uitspraken van de gemeenteraad, en van het "Plan voor het Plantenbos Steenderen versie 6" van de HSL-werkgroep Plantenbos, waarover de gemeenteraad beschikte en waarnaar het Raadsbesluit expliciet verwijst.

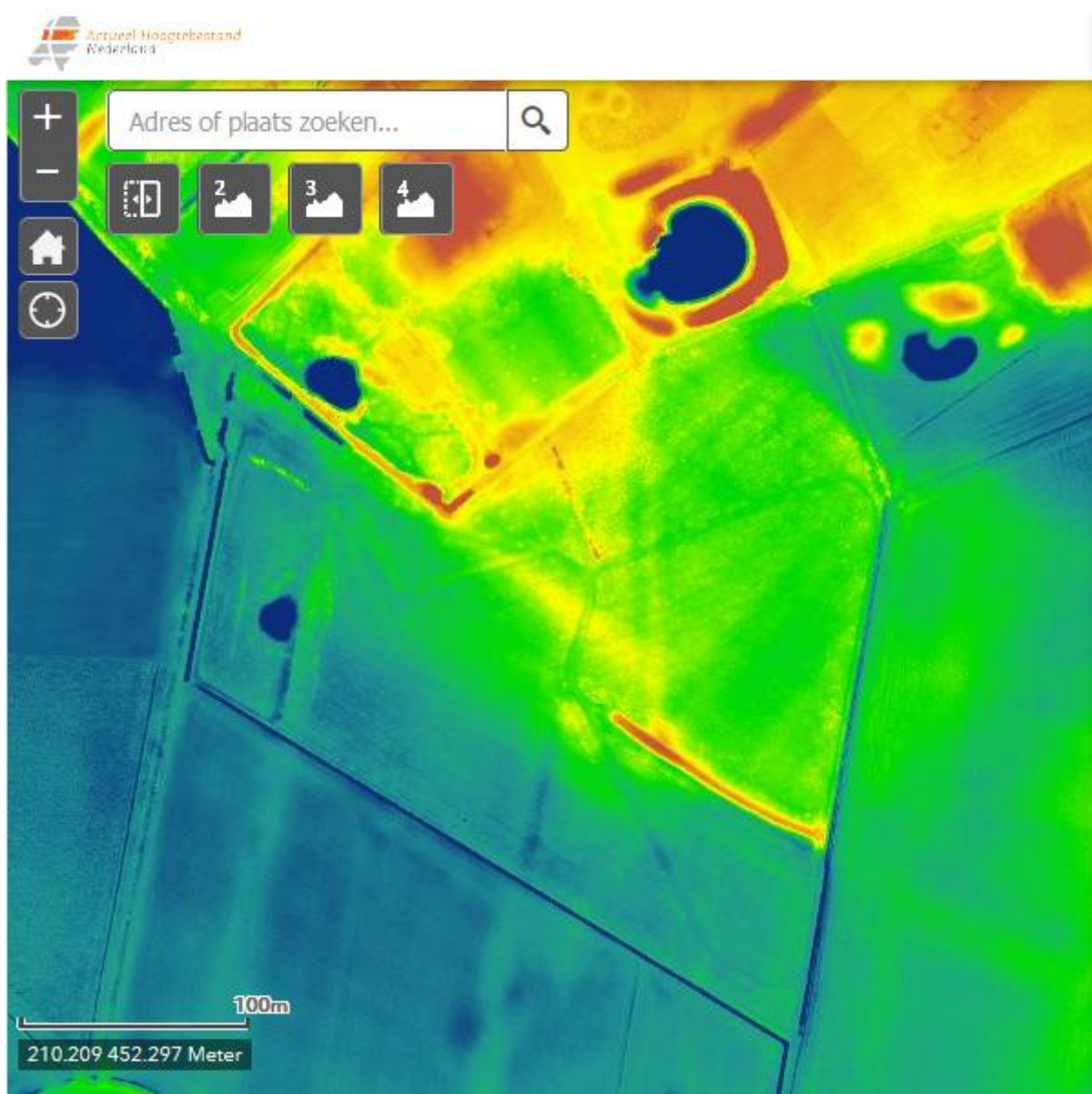
2. Doel van het beheer.

Het Steenders Landschap wil het beheer van het Plantenbos richten op versterking van de biodiversiteit en vergroting van de belevingswaarde voor de dorpsgemeenschap, zodat het nog meer een echt *Dorpsbos* wordt. De recreatieve betekenis van het bos is groot en HSL wil het recreatief gebruik door gerichte aanpassingen van inrichting en beheer nog meer vergroten.

3. Beschrijving van het bos.

3.1. Bodem

Het grootste deel van het Plantenbos heeft een Ooivaaggrond, bestaand uit lichte zavel, het laagste gedeelte aan de zuidwestkant bestaat uit Kalkloze poldervaaggronden; zware zavel en lichte klei (zie ook bijlage 3). De diepere zandondergrond maakt dat het oppervlaktewater al behoorlijk wordt beïnvloed door de waterstand van de IJssel, die hier op 1500 m afstand stroomt. Dat is ook goed te zien in het peil van de poel die tot in de zandondergrond doorloopt.

Figuur 3: Algemene hoogtekaart van Nederland, Bron AHN3, PDOK-viewer.

Op de hoogtekaart is het oude IJsseldijkje nog goed te zien. De bosbodem is in het noordoosten een paar decimeter hoger dan in het zuidwesten. Hoe lager gelegen hoe frequenter de overstromingen door de IJssel, dus hoe hoger het kleigehalte van de bodem.

3.2. Soortsamenstelling bos

Het bos kent een gevarieerde samenstelling waarbij kleine vakken met gelijksoortige en gelijkjarige bomen elkaar afwisselen. Het bos lijkt op het zogenaamde natuurtipe² "Haagbeuken –essenbos: N14.03", vanwege deze hoofdboomsoorten in combinatie met de aanwezige bodem. Meer informatie over dit natuurtipe is te vinden op:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n14-vochtige-bossen/n14-03-haagbeuken-en-essenbos/>

Bijlage 1 bevat een overzicht van de plantvakken in het Plantenbos en de vaknummers die in dit beheerplan worden gehanteerd. Er zijn in het bos vakken met Eik, Beuk, Haagbeuk, Linde, Es. Vooral langs de randen staat Kriek, maar ook Zoete kers, Meidoorn, Sleedoorn, Vlier, Hazelaar en een enkele Wilg. Verspreid is ook Iep aangeplant. De kruidlaag is nog weinig ontwikkeld, al staat er op diverse plekken al wel Geel nagelkruid en ook al een enkel exemplaar van Gevlekte aronskelk, een kenmerkende soort voor bossen in het stroomdal van de IJssel. Waar er gaten vallen in de kroonlaag treedt er een explosieve groei van Braam en Brandnetel op. Dit gebeurt vooral in de vakken met Es, waar het essentaksterven behoorlijk toeslaat. De ziekte heeft veel bomen verzwakt waardoor het wandelen bij windsnelheden van meer dan windkracht 4 al aanzienlijke risico's oplevert.

In het noordelijk deel is een open plek met een stukje grasland (vak 4) dat een paar keer per jaar gemaaid wordt. Hier worden ook af en toe openluchtbijeenkomsten gehouden. Op een deel van deze plek staat een aantal Walnotenbomen.

Figuur 4: Weijte met Notenboomgaard

Aan de zuidwestkant is een in 2017 een open ruimte gekapt (vak 11) in het essenbos dat al was aangetast door het essentaksterven. Het doel was hier ook om de oude knotwilgen die er stonden vrij te stellen en zo te behouden voor de toekomst. Op de open plek is toen een poel aangelegd (zie foto kapt).

² Natuurtipe = landelijk gebruikte indeling van verschillende soorten natuur en beheer.

3.3. Fauna

In het bos verblijven geregeld enkele Hazen en Reeën. Er worden af en toe en toe ook Dassen waargenomen, maar er is geen burcht.

De broedvogelbevolking is redelijk gevarieerd, maar soorten van oud bos ontbreken nog. Een broedvogelinventarisatie is nog niet gemaakt, maar staat op de planning voor 2023. Hoewel er ook al wel Grote bonte spechten en Boomklevers voorkomen is het aantal holenbroeders nog laag. Met het ophangen van nestkasten voor mezen, Bonte vliegenvanger, Gekraagde roodstaart en Roodborstje kan het aantal holenbroeders nog wat toenemen. Ook in het noordelijke essenvak (vak 3, zie bijlage 1) zullen ook spontaan nog wel meer holenbroeders komen. Mogelijk dat zich in dit rustige stuk ook roofvogels kunnen vestigen.

Figuur 5: mannetje Grote bonte specht

Figuur 6: Boomkruiper

Figuur 7: mannetje Zwartkop

Luchtfoto van het Plantenbos uit 2011. De foto is waarschijnlijk tweede helft april genomen, want overal zijn de mooie bloeiende Kersen, Sleedoorns en Meidoorns te zien. Inmiddels zijn vele struiken overgroeid en zijn veel kersen niet meer zo vitaal. Nieuwe aanplant en meer licht in het bos kunnen de bloesem weer terug krijgen

Figuur 8: luchtfoto 2011

4. Ontwikkelingsdoelstelling van het bos.

Zoals al aangegeven in de algemene doelstelling is het de bedoeling om de biodiversiteit van het bos verder te vergroten. Dit wordt als volgt aangepakt:

- *Van enkelsoortige vakken naar gemengd bos*
Het bos heeft de bij de grondsoort passende soortsamenvestelling. Alleen staan de soorten nu in gelijksoortige vakken en is het ter bevordering van biodiversiteit beter om de verschillende soorten gemengd aan te planten. Dit heeft ook als voordeel dat bij eventuele nieuwe ziekten er maar een paar bomen ziek worden en niet een heel vak kaal wordt, zoals nu bij de vakken met Essen het geval is. Het kappen van bomen ten behoeve van meer menging zal pleksgewijs plaatsvinden, waarbij de herplant groepsgewijs zal plaatsvinden met een gemengd assortiment.
- *Van gelijkjarige opstanden naar verschillende leeftijden*
Alle vakken bestaan uit bomen van dezelfde leeftijd. Het komt de biodiversiteit ten goede wanneer soorten van diverse leeftijden door elkaar heen voorkomen. Omdat de bomen in de huidige vakken elkaar sterk hebben beconcurrerd, zijn veel bomen lang en dun. Geleidelijk aan zullen deze vakken worden gedund, waarbij vooral de achterblijvers, de bomen die de concurrentie dreigen te verliezen, worden verwijderd.
- *Meer structuurvariatie: luwe plekken in de zon.*
Veel soorten vlinders en andere insecten zitten graag uit de wind in het zonnetje. Bloeiende struiken zijn daarom erg belangrijk voor een goede insectenstand, waar de vogels ook weer van profiteren. Bij de aanleg van het bos zijn al aardig wat struiken aangeplant, veel Meidoorn en Sleedoorn. Deze struiken raken nu helaas geregeld overgroeid door de ernaast aangeplante bomen. Daarom worden pleksgewijs deze struiken weer vrijgezet (de bomen in de buurt worden verwijderd). Om zoveel mogelijk luwte te creëren worden er “rafelranden” gemaakt, vooral op de zuid en oostkant van het bos. De bosrand loopt daar niet strak, maar golvend, afwisselend meer en minder breed. Daardoor kunnen insecten bij verschillende windrichtingen altijd wel luwe plekken vinden.
- *“voedselbos”*
Er staan al aardig wat bomen in het bos waar op z'n tijd vruchten geplukt of geraapt kunnen worden. De Notenbomen zijn bij een ieder bekend en ook de Zoete kersen worden erg gewaardeerd. Bij het aanplanten van nieuwe bomen wordt erop gelet dat er ook voor de dorpelingen meer te halen valt. Dat betekent in het bos: hier en daar weer een Kers, Hazelaar of Tamme kastanje. Langs de randen van het Plantenbos (vakken 10, 5, 2 en 8), waar lagere begroeiing gewenst is, worden ook voedselstruiken geplant, zoals Bes e.d.

De genoemde ingrepen zullen niet in één keer worden uitgevoerd, maar geleidelijk aan. Jaarlijks zal steeds een klein deel van het bos worden aangepakt om de aantrekkelijkheid als bos ook in stand te houden. Gedacht wordt aan een termijn van enkel decennia voordat het hele omvormingstraject doorlopen zal zijn. Er is één vak waar helemaal niet gekapt gaat worden. Dat is het vak met essen aan de noordoostkant, dat nu al grotendeels is ingestort. Dit stuk fungeert nu al als *rustgebied* voor wild en patrijzen. Incidentele herplant met andere soorten wordt hier nog wel overwogen.

5. Recreatieve ontsluiting

Figuur 9: fietsroute langs het Plantenbos, wandelroute er doorheen

Het bos is goed ontsloten door een netwerk van wandelpaden. Het bos is vrij toegankelijk op de paden. De bedoeling is om het gebruik door wandelaars te vergroten.

- In het bos: honden hoeven niet aan de lijn, maar er worden wel takkenrillen aangelegd op ca een meter of tien vanaf de paden. Hiermee wordt geprobeerd om te voorkómen dat de honden het bos inlopen en de Reeën en de Hazen opjagen die daar rusten.
- Buiten het bos moeten honden wel aan de lijn, omdat ze niet alleen risico opleveren voor Reeën en Hazen, maar ook gezondheidsrisico's voor vee. Het kan namelijk voorkomen dat een hond besmet is met de Neospora bacterie. Die bacterie kan via de ontlasting van de hond in het voer van koeien terecht komen. Wanneer een koe ermee besmet raakt leidt dat tot vroeggeboorten. De parasiet is niet te bestrijden en kan tot grote problemen leiden op het besmette bedrijf.

Bij de westelijke ingang van het Plantenbos zijn een paar parkeerplaatsen voor auto's.

De meeste wandelpaden lopen wel vrij rechttoe rechtaan. In 2020 is een nieuw stuk wandelpad aangelegd door vrijwilligers van HSL (op de grens van vak 9/10). Ook is een extra toegang gecreëerd vanaf het fietspad dat aan de westzijde langs het bos loopt. Omdat de bodem van het bos uit zware klei bestaat zijn een aantal wandelpaden inmiddels verstevigd met fijn grind ("Achterhoeks Padvast"). Dat verbetert ook de toegankelijkheid voor rolstoelen en kinderwagens.

Omdat de versteviging met grind Padvast pas recent is gestart zal er de komende paar jaar nog jaarlijks aanvulling met Padvast plaatsvinden. Uitvoering: 2022-2024.

De overige paden worden regelmatig gemaaid door 't Onderholt. Zij doet dit op vrijwillige basis en ontvangt voor deze werkzaamheden geen enkele vergoeding. Het onderhoud en maaiwerk is zodanig dat de paden door personen met een normale conditie goed kunnen worden belopen.

Figuur 10: nieuw aangelegd wandelpad, ook geschikt voor wandelwagens en rolstoelen

Bankje:

Op dit moment zijn er drie bankjes geplaatst door de gemeente. Mogelijk dat er bij de poel ook nog een bankje geplaatst kan worden.

Figuur 11: een van de bankjes

Langs het wandelpad dat vanaf de Paardestraat naar het bos loopt staat nu een geschoren Meidoornhaag. Ter bevordering van de biodiversiteit is het de bedoeling om deze haag de laten uitgroeien en op een aantal plaatsen ook andere struiksoorten bij de te planten, zoals Gelderse roos, Hondсроos, Vlier en Hazelaar. Inmiddels hebben vrijwilligers van HSL in

2022 nog een ontbrekend deel van de knip- en scheerheg door middel van nieuwe aanplant van Meidoorn verbonden met het Plantenbos.

Met de eigenaar van het perceel aan de zuidzijde van het wandelpad zal in overleg een passende oplossing gezocht worden om het uitgroeien van de struweelhaag mogelijk te maken.

Figuur 12: Nieuw ingeplante knip- en scheerheg langs wandelpad

Figuur 13: wandelpad met al langer bestaande knip- en scheerheg

6. Planning van het onderhoud

Prioriteit bij kap ligt bij veiligheid.

De verschillende vakken met Essen zijn gevaarlijk door het vele dode hout. Een groot aantal bomen staat af te sterven. Er is daarom al wat gedund in het vak direct rechts bij de ingang en in het vak langs het oude dijkje. Helaas blijkt dat de resterende bomen nu bij wind heel erg bewegen. Omdat het afsterven bij veel bomen door gaat, is het risico op takbreuk en omwaaien groot. Daarom zal de komende paar jaar het accent bij kap- en dunningswerkzaamheden juist in deze vakken liggen.

Door middel van kappen en zagen treedt er verjonging van het bos op. De afgezaagde stobben lopen opnieuw uit en nieuwe aanplant zorgt ervoor dat het bos gesloten blijft en interessant voor vogels etc. Wanneer er niet zou worden gezaagd worden de bomen van onderen steeds kaler zodat je op termijn dwars door het bos kijkt.

Naast kappen en snoeien uit het oogpunt van *veiligheid* wordt er ingezet op het vergroten van de *structuurvariatie* van het bos, het aanplanten van meer bloeiende struiken in bosranden en zomen, meer soorten met eetbare vruchten en zaden en tenslotte aanplanten van boomsoorten geheel gemengd in plaats van éénsoortige vakken.

Planning van het beheer

Deze uitgangspunten leiden tot de onderstaande globale beheerplanning. De nummers betreffen de vaknummers zoals die op de bijgevoegde kaart (bijlage 1) staan weergegeven.

Vak 1. Het Essenvak rechts bij de westelijke ingang.

Dit Essenvak is in de winter 2021/2022 grotendeels gekapt. Het resterende deel wordt in winter 2022/ 2023 in zijn geheel te gekapt. Wel lijken er een paar bomen gezond en stabiel genoeg om te kunnen blijven staan. Aansluitend zijn circa 100 struiken en bomen bijgeplant.

Figuur 14: in vak 1 al veel essen gekapt, nu nog opruimen

Vak 2. Essen: vrijwel geheel kaalkappen en herinplanten: 2022-2024

Het Essenvak langs het dijkje zal in twee of drie jaar worden gekapt.

Bij het pad over het dijkje zal een waarschuwbord worden geplaatst dat de bezoekers wijst op het risico van vallend hout. Dat kan ook helpen bij de motivering van de integrale kap van beide vakken met Essen.

Figuur 15: vak 2 links naast het dijkje: gevaarlijke essen kappen

Vak 3. Essen: pleksgewijs vervangen: uitvoering 2023 – 2025

Het grote Essenvak in het noordoosten zal niet integraal worden gekapt. Het mag grotendeels in elkaar zakken. De rand zal worden herplant met accent op struweel vormers. (Meidoorn, Hazelaar, Vuilboom, Lijsterbes, Boswilg, Gelderse roos, Kardinaalsmuts) daarnaast ook verspreid boomvormers als Linde, Haagbeuk, Linde, Wilde kers, Zomereik). Wel zal een strook van 10 meter langs de grens met de burens worden gekapt en beschadigd hekwerk zal worden gerepareerd. Verspreid in het perceel zullen op termijn wel wat plekken van pakweg een boomhoogte (20 tot 25 meter) in doorsnede worden gekapt om die ook direct weer in te planten met andere soorten.

Er wordt hier een takkenril aangelegd en op circa 10 meter vanaf de paden om de toegankelijkheid voor honden te beperken. Dit vak is namelijk een belangrijke rustgebied voor wild.

Bij de herplant van de andere vakken zal een mix worden aangeplant van de bovengenoemde soorten.

Figuur 16: Vak 3 veel gevaarlijk hangende bomen (foto Harry Sesink)

Vak 4: Grasland en boomgaard:

Het grasland van de boomgaard en wordt éénmaal per jaar gemaaid, daarbij mag 15% ongemaaid de winter door om pas eind maart gemaaid te worden. In het grasland worden smalle looppaden wat vaker kort gemaaid om het wandelen door het grasland te geleiden.

Figuur 17: Notenbomen (foto Harry Sesink)

Vakken 5 en 6: vakken met Linde:

Voorlopig alleen controleren op risico's langs de paden.

Op middellange termijn uitdunnen en andere boomvormers terugplanten: na 2030.

Ook vak 6 is belangrijk als rustgebied. Ook hier zal in de loop der tijd een takkenril worden opgeworpen op circa 10 meter vanaf de paden.

Vak 7: vak met Haagbeuk:

Alleen controleren op risico's.

Op termijn groepsgewijs vervangen: na 2030

Bij vervanging accent op Zoete kers, Linde, Haagbeuk, ook jonge Haagbeuk

Vak 8 en 9: grote vakken met vooral Eik en Haagbeuk

Langs de paden langs is structureel aandacht nodig voor het verwijderen van risicovolle bomen. Verder geleidelijk aan groepsgewijs vervangen. Vitale toekomstbomen zo veel mogelijk ontzien. Uitvoering: 2026- 2036.

Vak 10: vooral Eik, Haagbeuk, en enkele bosrandsoorten

De rand van dit vak geleidelijk omvormen naar een struweelrijke bosrand met vele luwe plekken. Pleksgewijs stukken bosrand weghalen en inplanten met struweel: Meidoorn, Sleedoorn, Bosroos, Hondсроos, Lijsterbes, Gelderse roos, Boswilg. Ook aandacht voor Zoete kers. Uitvoering: 2026-2036

Figuur 18: entree naar de open plek in vak 4 (Foto Harry Sesink)

Vak 11: speelplaats bij de poel

De poel is aangelegd in een nieuwe open plek in het bos. Door de luwe ligging is het een aantrekkelijk plek om te verblijven. Wel is de open plek erg klein, waardoor alleen gedurende een paar weken in hoogzomer de zon er echt goed in kan schijnen.

Daarom wordt de open plek naar het oosten toe uitgebreid (in vak 9) zodat de halve cirkel die de plek nu vormt wordt uitgebreid tot een hele cirkel. In de nieuwe bosranden wordt dan ook enig struweel aangeplant.

Bij de poel staan een paar oude knotwilgen. Deze hebben extra verzorging nodig en deels al gekregen. Het is raadzaam om deze eens per 4 jaar te knotten. Ook om ervoor te zorgen dat de bomen voldoende licht krijgen is zinvol om de open plek te vergroten met het weghalen van enige bomen aan de oostzijde van het wandelpad.

Aan de zuidkant van de poel wordt het aantal boomvormers laag gehouden. Een dichte struweelrand kan hier voor voldoende beschutting zorgen en maakt het ook mogelijk dat ook in voor en najaar de zon nog bij de poel kan komen.

Verder kan worden overwogen om een puls te slaan (geboorde waterbron) voor een handpomp en daaromheen een robuuste speelplek voor kinderen in te richten. Rondom de pomp zal dan wel de klei door zand moeten worden vervangen.

Kruiden aanplanten langs de oevers van de poel:

De oevers van de poel zijn op dit moment nog vrij soortenarm. Voorgesteld wordt om een deel (pakweg de helft) van de oeverzone in te planten met een mix aan ruigtekruiden die hier thuis horen. Te denken valt aan: Gele lis, Dotterbloem, *Kattenstaart*, *Valeriaan*, *Koninginnekruid*, Wederik, Penningkruid, Moerasspirea, *Watermunt*, Moerasrolklaver. De *cursief* gemarkeerde planten zijn buitengewoon aantrekkelijk voor vlinders, maar ook de andere soorten voegen wat toe aan de insectenrijkdom.

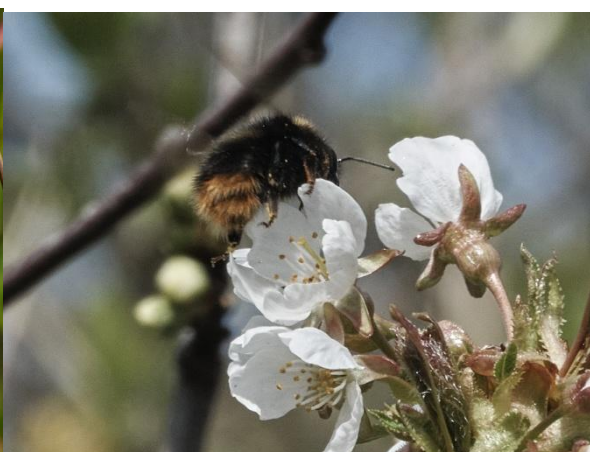
Uitvoering: 2023.

Figuur 19: Valeriaan ook heel populair bij kevers, hier een Penseelkever en een Smalbandboktor

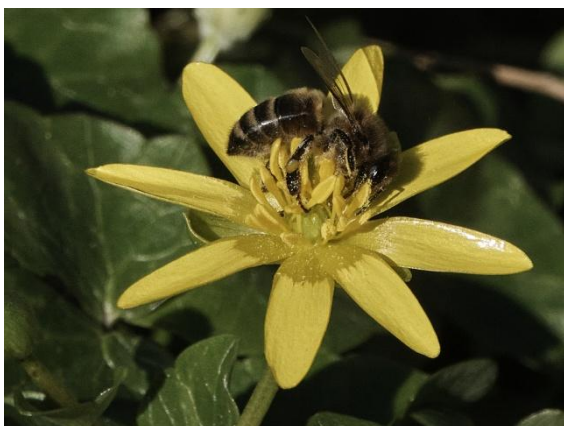
Figuur 20: Klein geaderd witje

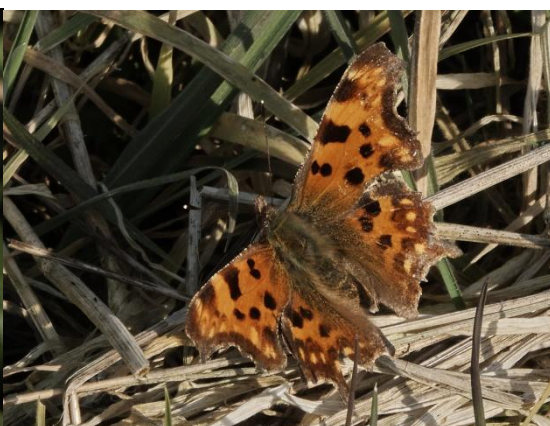
Figuur 21: Weidehommel op Wilde kers

Werkzaamheden zo veel mogelijk in handwerk.

De bodem van het bos begint zich langzaam een beetje als bosbodem te ontwikkelen. Soorten als Geel nagelkruid komen nu redelijke algemeen voor. Beschadiging van de bodem dient zo veel mogelijk te worden voorkomen. Insporing zou jarenlang effect hebben op de vegetatieontwikkeling en de bodem ook minder geschikt maken voor allerlei in de bodem nestelende organismen als hommels bijen en wespen. Gelukkig is er een actieve groep vrijwilligers die kap en afvoer in handarbeid kan uitvoeren, waardoor de bodem relatief onbeschadigd blijft.

Figuur 22: Honingbij op Speenkruid

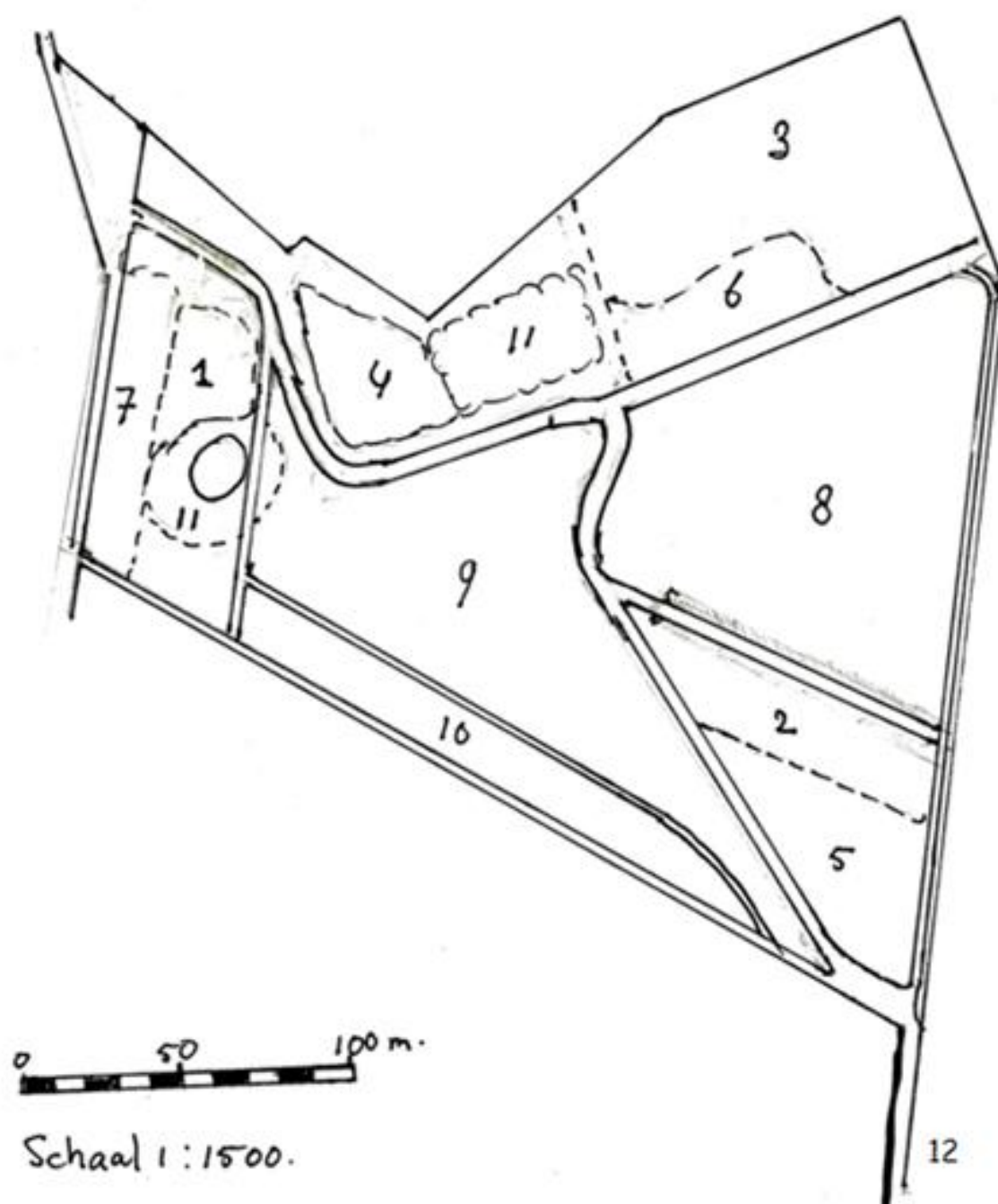

Figuur 23: Gehakkelde aurelia

Vak 12: wandelpad met knip- en scheerheg

De knip- en scheerheg langs het wandelpad is in 2022 verbonden met het Plantenbos. De bermen van het wandelpad worden enkele keren per jaar gemaaid, waarbij zoveel mogelijk het sinusbeheer wordt toegepast. De heg wordt voorlopig nog jaarlijks geknipt/geschoren door de gemeente. De bedoeling is om hier op den duur ook andere struweelsoorten bij te planten en de heg wat breder te laten uitgroeien. Hiervoor is op de 5 meter brede strook waar het pad over loopt voldoende ruimte. De onderhoudsfrequentie van de heg kan dan worden verlaagd naar eens per 5 tot 7 jaar. Daarbij is het aan te bevelen om bijvoorbeeld om de twee jaar een derde van de lengte terug te zetten. Daardoor komt elk seizoen een flinke lengte in bloei.

Plantenbos, overzicht bosvakken

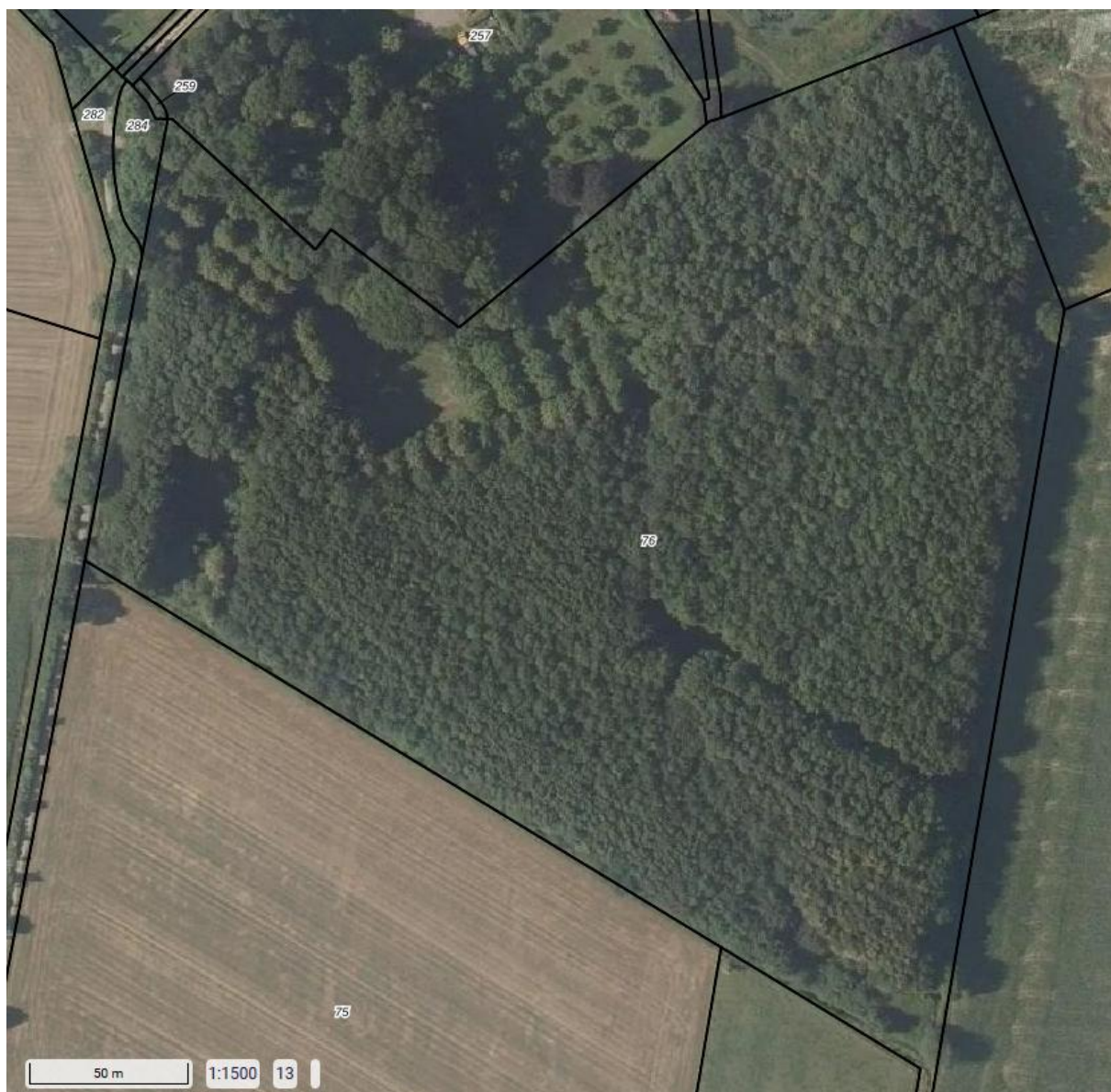
Bijlage 2: Plantenbos met kadastrale grenzen (in paars)

Figuur 19 luchtfoto met kadastrale grenzen, bron: PDOK-viewer

(<https://app.pdok.nl/viewer/?origin=pdoknl>)

Bijlage 3: Plantenbos luchtfoto 2019, bron: PDOK viewer

Bijlage 4: Bodemkaart

Het grootste deel van het Plantenbos heeft een Ooivaaggrond, bestaand uit lichte zavel. Op de kaart blauwgroen gemarkeerd. Het laagste gedeelte aan de zuidwestkant bestaat uit Kalkloze poldervaaggronden; zware zavel en lichte klei. Op de kaart heldergroen weergegeven. (Bron: PDOK-viewer)

